

pesem kot sredstvo upora - pesem kot sredstvo upora - pesem kot sredstvo upora - pesem kot sredstvo upora - pesem kot sredstvo upora - pesem kot

VIETNAM V AMERIŠKI PROTESTNI PESMI

Pesem je sredstvo upora. Ne čisto vsaka, saj je veliko npr. ljubezenskih pesmi. Toda (ne samo) ameriški tako imenovani »ljudski pevci« (folksingers), kot sta bosonoga Joan Baez in Bob Dylan, pišejo in pojejo drugačne pesmi, polne upora proti vojni, nasilju...

Najnovejše ameriške pesmi z vietnamsko temo niso v tem času bogve kako znane, ker jih ameriška RTV bojkotira. Oddaja le pesmi s provokativno snovjo, npr.: »Balada o zelenih baretkah« (to so specialne in najkrutejše ameriške enote), poje Barry Sadler, ter »Želim si, da bi bil tukaj, prijatelj«, poje Pat Boone (!). Poleg teh pridejo v program radiodifuzije ZDA le pesmi, ki so proti vojni nasploh (npr. Barry McGuire — »Večer pred uničenjem«), in seveda »šlagerji« z drugačno, nevtrarno vsebino.

Ne skrbi, Johnson, ameriška kultura in napredek bosta osvojila Vietnam!

Kljub temu pa se pojavlja v tisku precej protestnih pesmi ravno s temo o Vietnamu! Tiskata jih newyorška Broadside in Sing Out. Ze sedemnajst let je na črni listi pevec Pete Seeger, in to zaradi pesmi »Do pasa v blatu«:

Bilo je že zdavnaj leta 1942, naša enota je bila silna, bili smo na manevrih v Loosiani, neke mesečne noči nam je kapetan ukazal, naj prebrodimo reko in tako se je začelo —

do pasa smo bili v blatu, ta kreten pa nam ukaže iti dalje.

Narednik je med tem, ko so šli vse globlje in globlje, protestiral, toda kapetan je vztrajal pri ukazu. Vendar se je pokazalo, da je neizvedljiv:

Nenadoma — mesec se je skrčil za oblake — smo zaslišali krič in klokot in samo kapetanova čelada je še plavala po reki.

Narednik ukaže: »Nazaaj, fantje, zdaj jaz poveljujem.« In tako smo se izvlekli iz tega blata

z mrtvim kapetanom...

Na koncu Seeger poudari bistvo:

... Vedno, kadar berem časopis, se mi vrne ta stari občutek.

Do kolen smo v blatu, ta kraten pa nam ukazuje iti dalje...

Polemika o cenzuri se je ponovno razplamtela zaradi pesmi Joan Baez. Pred nedavnim niso članice organizacije »Hčerki ameriške revolucije« dovolile peti tej pevki v njihovi dvorani. Zato je Joan Baez pela zunaj, pod Washingtonovim spomenikom, in to za 30.000 ljudi. Pela je »Nevesta iz Sajgona«. Ta pesem je najbolj razširjena med tovrstnimi. Tiskana je v najnovejšem albumu Joan Baez, ki so ga že v prvem mesecu prodali 150.000 izvodov! Kar je dvakrat več od skupnega števila izvodov kakršnegakoli albuma pesmi proti vojni v Vietnamu.

Druge pesmi spadajo po trditvi poznavalcev med čisto propagandne: prevladujoči ton je sarkazem, in to vse od zajedljivega humorja do strupenega žolča.

Ena izmed najbolj žolčnih pesmi je »Napalm« Malvine Reynolds:

Luci Baines, ali si kdaj videla napalm?

Ali si sploh že videla otroka opečenega z napalmom? Ko zagori, gre meso od kosti... Tako se dela z napalmom...

Pesmi, ki odkrito napadajo uporabo napalma, je več, vendar so tudi zaradi cenzure manj znane.

Obstajajo še »šaljive« pesmi o vojni, njihov humor je le zunanji, čedalje manj jih je, zato pa je humor tem bolj črn, kajti konflikt se izostruje. Najduhovitejša satira je pesem Toma Paxtona »Lyndon Johnson je rekel narodu«:

Ne bojte se eskalacije, trudim se, da bi bili vsi zadovoljni, saj to v resnici ni prava vojna. Poslali jih bomo še petdeset tisoč, da pomoremo Vietnamu rešiti se Vietnamcev...

Isti ton, čeprav malo okruten, ima naslednja: — Fugsova pesem:

... Če jih ti prvi ne boš ubil, bodo to storili Kitajci. Če nočeš, da bo Amerika druga violina, potem ubijaj, ubijaj, UBIJAJ ZA MIR!

Tarča satire je tudi regrutiranje novakov za Vietnam. Pesem Arta Guthrija (ta je sin legendarnega ameriškega folksingerja Woodyja Guthrija) opisuje regruta, ki simulira, da je manijak. Na ta način je novak hotel pretentati regrutno komisijo, toda ta ga je poslala k psihiatru. Večina pesmi je dolga pripoved:

An, najvažnejša je čista vest!

... vprašal je »Kaj je z vami?« Rekel sem »Zelim ubijati, želim ubijati... Želim videti kri in kri — in žile in mišice v svojih rokah! Trgati meso, jesti mrtva, zgorela telesa. Želim ubijati, ubijati, UBIJATI!« In on začne peti z mano in stopi na stol in zavpije »Ubij, UBIJ!«. In pripne mi medaljo in pošlje me dol in reče »Ti si pravi fant za nas!«...

Med najnovejšimi pesmimi, ki nastopajo proti regrutaciji, je naslednja:

Ne grem v Vietnam, Vietkong je isto kot jaz, ne grem v Vietnam, ker je US Army Klu Klux Klan, BREZ OMAHOVANJA, TAKO JE TREBA, ne grem, nočem, ZA VRAZJO MATER, NE!

Pesem izredno plastično ponazarja občutek upora in bes mladine, ki sežiga svoje pozivnice za nabor, se pretepa s policijo, se udeležuje protestnih pohodov, gladovnih stavk, piše in nosi uporne transparente ali pa kratkoma dezertira. Kot rezultat tako močne opozicije so se pojavile nove pesmi, ki bolj ali manj izražajo tudi bistvo in način protesta ameriške mlade generacije. Le-ta ima različna mnenja

Hey! Hey! LBJ, how many kids will you kill today?

o vojni, njen pacifizem ima nešteto variant. Zato je veliko gibanj, ki nastopajo vsako zase, po svojih konceptih. Splošne, skupne revolucionarne organiziranosti ni. Zato tudi ni pesmi, ki bi bila lastna vsem mladim, ki bi vse potegnili za sabo v skupen upor proti vojni.

kovač vojnin - chubby

Poglejte tja, na tisti otok tam sredi oceana, kjer gradijo letališče in bar za Marsove. Ti kreteni so čisto pozabili na javno hišo! (psihična melodrama)

Nastopajo: Invalidi

I. in hrati edino dejanje

Invalid brez nog: »Sovražim to mesto neonskih luči in trolejbusnih kablov. Sovražim ta kraj kjer se stekajo železnice in ceste in reke in zrak in morja in gore in oblaki. Sovražim ga in ubil ga bom!«

Drugi invalid brez obeh nog »In če razmišljam o problemu atomske vojne se mi vse skupaj sploh ne zdi neumno. Po svoje je prav zanimivo. Poglejte samo Hirošimo.

Ali pa Hirošimke! Saj vendar ne boste zanikali da je ženska z razparanimi prsmi ali pa brez njih, zanimivejša od ženske, ki je v vseh pogledih normalna In matere! Kakšno presenečenje je to ko namesto pošernoookga Hirošimca rodi troglavega kretena ali tronožnega kretena.

Invalid brez jezika molči in bulji v muho, ki obletava svetilko.

Invalid brez ene roke:

»Drek pa naša tobačna industrija! Ze spet so se podražile cigarete!«

Invalid brez obeh nog:

»Sovražim ta kraj mojega rojstva

mojega otroštva

moje mladosti

moje starosti

moje sreče

moje nesreče

moje družbe

moje samosti

moje zadovoljnosti

moje nezadovoljnosti

moje svetlobe

in moje teme.

Sovražim ta kraj,

ki je v meni,

ki je jaz,

Sovražim ga in ubil ga bom!«

Drugi invalid brez obeh nog:

»In zakaj za vraga

ne bi bilo atomske vojne?

Mar ni škoda denarja,

Invalid brez jezika molči in bulji v muho, ki obletava svetilko.

Invalid brez ene roke:

»Drek pa naša tobačna industrija! Ze spet so se podražile cigarete!«

Invalid brez penisa:

»Vse kurbe pred puško!

Ja, kar vse dajmo pred zidi!

Se prej pa tristooseminšestdeset dedčev čez njih.

Naj pocrkajo prasice!

In moja naj bo prva!

Se jaz bi jo podrl,

če bi mogel!

Ampak vsaj ustrelil bi jo lahko!

Pa samo rekel sem ji:

Liži mi ga!

Ona pa bup!

pa me ugrizne.

Prekleta prasica!

Pizdo bi ji zašil!«

Invalid brez jezika molči in bulji v muho, ki obletava svetilko.

Invalid brez ene roke:

»Drek pa naša tobačna industrija! Ze spet so se podražile cigarete!«

Invalid brez glave:

»Odrgrajmo vse glave

pogriznimo vse klince

lanširajmo vse ladje

zašijmo vse pizde

sestrilimo vsa letala

porušimo vsa mesta

potrgajmo vse kable

rojajmo samo kretene in spačke

pomečimo vse bombe poglejmo vse muhe podrimo vse kurbe pokadimo vse cigarete.

Invalid brez jezika molči in bulji v muho, ki obletava svetilko.

Invalid brez ene roke:

»Drek pa naša tobačna industrija! Ze spet so se podražile cigarete!«

Invalid brez nog:

»Sovražim ga in ubil ga bom,

to prekleto gnezdo!«

Drugi invalid brez nog:

»Bombe,

moje bombe!

Zakaj ne mečete

lepih bomb?

Mečite bombe!

Bombe,

moje bombe!«

Invalid brez glave:

»Rože,

dajte mi rože!

Lepe rože!

Posadite rože na moj vrat!«

Niko Župan

MAKE LOVE NOT WAR

pridigajo beatniki iz vseh svetovnih obal Ljubite-se in ne vojskujte se pridigajo razni farji po svetu in vsaka ameriška četa ima v svojih vrstah vrliga kurata skoraj brezspolnika z vso dušo vdanega gestu Make love not war

Ubijajmo morimo delajmo otroke da bomo imeli kaj za morit ko pride čas proklet čas ubijanja

Pozabljam na trenutke ko si bomo prej ali slej pogledali v oči ter se vprašali si pošteno živeli

Toda za njih mislijo drugi Kam leti mina Dobijo le komando to in to in pritisnejo na sprožilec

Srednjem vzhodu Nihče nič ne stori Najpogumnejši nosijo mržnjo v sebi ko mrho stojijo ali pa leže pred obzidji ambasad ali pa nosijo značke z napisom ki je postal banalen Make love not war

Proklet naj bo dan in tisti ki si je vojno izmislil Tisti ki je na svetovnem uradu

patentiral mržnjo zavist in umor kajti vsaka vojna je umor dvojen umor Umor tistega ki ga ubiješ in dobrega v sebi

Blatne podmornice prave zavesti so crknille nasedle v trsju Vietnamu Sklonimo glave kot nas učijo in mrmrajmo Dol z vojno v Vietnamu Yankee go home kajti slavimo teden solidarnosti z bojem Vietnamskega ljudstva

Ena sama puška stane več kot porabi povprečna vietnamska družina v enem letu

ŽALOSTINKA ZA ČRNEGA ORFEJA

Črn si črn fant da bolj črn ne bi mogel biti ampak po žilah se ti pretaka rdeča kri kot meni ali njemu

Črn si črn fant ampak pod kožo imaš prav tako pogum kot jaz ali on ko tečeš krogom naproti rješ po blatu med trsjem in si koplješ globok grob Le oči imaš bele in diani Ker tvoje oči so žalostne in poštene in ker tvoje diani znajo božati jazzovske strune in napete prsi Evridike

Rodil si se prav tako kot jaz ali on in prav tako so ti pognali prvi zoble Pretepal si se po Brooklynu in bil srečen ali pa žalosten kot jaz ali on

le da si črn kot pravi sin SONCA

Umrli boš kot bom jaz in vsi in pod zemljo bodo postale tvoje kosti bele kot sneg in nikdar več ne boš črn ne jaz bel Zdravo stari

Zar ti, vojniče, imaš moralne snage, da rasporiš onu zadnjo vrečo riže pred umirućim pogledom izgladnjele porodice? Koronovac Zarko, 8. r. Osijek

A ti, Evropo, šutiš...

A vi predsednjici, kraljevi, carevi, što mislite vi. S. K. ekonomske škole iz Karlova

Nekega dne mi je mama povedala, kako je, ko je vojna. Ivanšek Janja, 6. r.

Otrovali bi hrano. Išli bismo bosi. Mihovilić Zdravko, 2. r.

Ja bih poginuo u ratu. Jurina Josip, 2. r.

Ja nebi hteo da ubiju druga Tita. Mi smo veseli kad nema rata.

Seroš Ivica, 2. r.

pesem kot sredstvo upora - pesem kot sredstvo upora - pesem kot sredstvo upora - pesem kot sredstvo upora - pesem kot sredstvo upora - pesem kot